

Täysistunto

Maanantai 4.12.2017 klo 14.00—21.50

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 24/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.19 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä on kyse kuntien valtionosuudesta ja siihen tehtävistä tarkistuksista johtuen muun muassa varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta, jotka kompensoidaan tämän esityksen kautta kunnille. Samalla tässä otetaan joitakin uusia ja laajenevia tehtäviä huomioon, ja niistä 100 prosenttia korvataan kunnille, ja tässä otetaan myös huomioon kiky-sopimuksen tuomia säästöjä ja niitten vaikutusta kuntatalouteen.

Puhemies! Kun tämä hallitus aloitti, se otti täysin toisenlaisen linjan suhteessa kuntatalouteen kuin mitä edellinen hallitus oli ottanut. Jäljellähän oli sellainen politiikka, joka teki valtiontalouden sinänsä tarpeellisia sopeutustoimia lähinnä leikkaamalla kunnilta, ja niitä leikkauksia tehtiinkin 3 miljardin tasoon saakka. Tämähän näkyi silloin erityisesti kuntien kykynä tuottaa peruspalveluita, mutta kun tämä hallitus teki periaatepäätöksen, että kunnilta ei enää leikata, niin se on kuitenkin alkanut näkymään sillä lailla, että kuntataloudet ovat nyt ennätysyhyvässä kunnossa. En tiedä, onko se sattumaa vai mitä, mutta kun katsoo vähän taaksepäin, parikymmentä vuotta, niin näyttää olevan niin, että aina kun keskusta on hallituksessa, niin kuntataloudet paranevat, ja silloin kun keskusta ei ole hallituksessa, niin silloin kunnilta erityisesti lähdetään leikkaamaan. Tätä kannattaa tarkastella ja miettiä, mistä se johtuu. [Outi Alanko-Kahiluoto: Niin, ja kaupungeilta leikataan aina!]

Kun viime viikolla kuulimme, että vihreät ovat tekemässä välikysymystä erityisesti perusopetukseen liittyen, niin tämähän on nimenomaan kuntien vastuulla, ja tämä hallitus on pitänyt nimenomaan huolen siitä, että sieltä kunnilta ei leikata. Jos ajatellaan, kelle se välikysymys olisi kannattanut osoittaa, niin ehkä edelliselle hallitukselle, jossa te itse olitte, eli tehdä itselle vähän jälkikäteen välikysymys.

Tämä hallituksen esitys on hyvä [Puhemies koputtaa] ja on johdonmukainen jatke tälle hallituksen linjalle, että kunnilta ei leikata. [Mikaela Nylander: Muuten leikataan vaan! — Outi Alanko-Kahiluoto: Kaupungeilta kyllä leikataan!] — Ei leikkaa kukaan sieltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

17.21 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa puhemies! Olisin iloinen, jos joskus voisin itsekkin olla tällä luottamuksella siihen, että ei leikata, koska taisi olla myöskin viime viikolla uutinen, jossa myöskin Kuntaliiton kautta tuli viesti, että kunnat ovat joutuneet panostamaan omista muista rahoistaan ylläpitääkseen peruskoulun nykyisellä tasolla — peruskoulun. Elikkä sieltä myös on leikattu, niin kuin muiltakin koulutustasoilta. Ja tässä kohtaa [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa] — pääsen vasta alkuun [Naurua] — kuntien osalta on todettava, että kunnat ovat saaneet oman taloutensa varsin hyvään kuntoon, mutta suurimman osan siitä ovat tehneet kuntapäättäjät, ei niin, että valtiolta olisi tullut lisää rahaa. Siitä syystä esittelenkin tässä meidän vastalauseemme tähän samaiseen lakiesitykseen, missä siis, niin kuin vuosittain aina, tehdään budjettiin liittyen valtionosuustarkistukset, koska vaikka oli tietenkin erittäin perusteltua ja hyvä, että kustannustenjaon tarkistuksen osalta tuotiin täydentävässä budjetissa lisärahoitusta kunnille, jää hallituksen esitys yhä edelleen miinusmerkkiseksi, 30 miljoonaa miinusmerkkiseksi. [Markus Lohen välihuuto] Ja siitä tietysti ei voi sanoa minun mielestäni, että se on lisäystä, kun sen etumerkki on miinus. Tässä yhtenä asiana on tietenkin se, että indeksikorotukset on päätetty pitää nollana, että kustannusten tarkistuksia siltä osin ei tehdä.

Toinen on se, että kilpailukyky sopimuksen osalta miinus on varsin mittava, ja kaikki me tiedämme, kaikki kuntapäättäjät, että se 6 minuutin lisäys työaikaan ei tuonut kunnille yhtään säästöä, koska sen takia — toivottavasti — mistään kunnasta ei irtisanottu ihmisiä. Se olisi ollut ainut keino säästää, hallituksen ajatuksissa, että kun lisätään 6 minuuttia työaikaa, niin voidaan säästää elikkä irtisanoa joitakin ihmisiä. Tämä logiikka ei siis toiminut, jonka takia se on leikkaus kunnilta pois ilman, että sitä on voitu siellä toteuttaa.

Eräänä muuna asiana on sitten varhaiskasvatuskysymys. On hienoa, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja pienennettiin, mutta sitten päätettiin, että niitä kuntien toisesta kukkarosta täytetään, elikkä kiinteistöveroilla. Elikkä se sama perhe, joka olisi saanut varhaiskasvatuksen alennuksen, olisi kiinteistöveroina maksanut sen joko suoraan tai sitten vuokriin, joka tapauksessa sille samalle kunnalle. No, näinhän ei nyt sitten tapahtunut, ja se miinus, tämäkin miinus, jää siis kunnan katettavaksi, se 25 miljoonaa. Elikkä niitä ei kompensoida kokonaan.

Meillä äsken alkupäivästä oli keskustelussa täällä vuosi sitten tehty säästölaki, jossa erikoissairaanhoidon kustannuksista sanottiin säästettävän 300 miljoonaa sillä, että keskitetään päivystys. No, se tarkoitti sitä, että meillä on nyt näitä yksityistämismuameja myöskin sairaanhoitopiirien osalta meneillään, mutta se tarkoittaa myöskin sitä, kun tätä on sairaanhoitopiireiltä ja kunnilta kysytty, että niitä säästöjä ei todellakaan ole saatu. Sitä 300:aa miljoonaa ei ole voitu puristaa pois. Vaikka on kuinka yritetty tehostaa ja osa siitä on saatu, sitä 300:aa miljoonaa ei ole saatu puristettua pois sieltä. Meillä voidaan siis sanoa, että tästäkin johtuen tulee varmaankin painetta yhä edelleen kuntatalouteen.

Sitten meillä on muita asioita, joista osa voidaan tähän vielä listata. Kummallinen uusi järjestelmä on hallituksella käytössä. Aikaisemmin on kyllä tehty lakeja, ja sen jälkeen kun lait ovat tulleet voimaan ja on nähty, mikä se vaikutus on kuntatalouteen, niin on vähennetty kuntien valtionosuuksia. Nyt on siirrytty järjestelmään, että tehdään päätöksiä, ja ennen kuin ne päätökset ovat voimassa — vaikkapa iltapäiväkerhomaksuista, varhaiskasvatuksen ryhmäkoosta, erikoissairaanhoidon tiivistämisestä, monista muista — ne rahat otetaan jo etukäteen pois kunnilta. Tämä ajatuksellinen muutos on tapahtunut tämän hallituksen aikana. Tästä syystä myöskään ei voi sanoa, että tämä hallitus olisi kuntien kannalta mitenkään kaikkein positiivisin hallitus. On totta, että on ollut leikkauksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

Meillä omassa vaihtoehtobudjetissamme on myöskin indeksileikkausten ja kilpailukykysovimusten osalta muutoksia varhaiskasvatuksen ryhmäkokoon, subjektiiviseen varhaiskasvatusoikeuteen, lapsiperheiden kotipalveluihin, vanhuspalveluiden hoitajamitoituksen tarkistamiseen ja ammatillisen koulutuksen leikkauksen kompensointiin 190 miljoonaa kunnille, mikä leikattiin siis toiselta asteelta pois, ja varhaiskasvatusmaksujen [Puhemies koputtaa] alentamisen kompensointi. Näistä syistä olemme jättäneet tähän vastalauseen ja muutamme pykälää.

17.26 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Paatero tuossa toi esille hyvin tarkkoja lukuja siitä, mitä ehkä on jäänyt kompensoimatta, ja varmasti osa niistä, tunnustan, pitää paikkansa. Sekin pitää paikkansa, että tuon kilpailukykysovimuksen tuomia säästöjä kunnille on hankala saada käytännössä aikaan siellä kentällä täydellisesti. Mutta kun näissä puhutaan kuitenkin kymmenistä miljoonista, niin halusin äskeisellä puheenvuorollani tuoda esille, että onhan se ero kuitenkin valtava, iso ero, edelliseen hallituskauteen, jossa puhuttiin tuhansista miljoonista, ei kymmenistä vaan tuhansista miljoonista.

Toinen, mihin haluaisin puuttua, on keskittämisasiasetus. Te, arvoisa edustaja, totesitte tuossa puheenvuorossanne, että vaikka siellä on yritetty kuinka puristaa niitä 300 miljoonan euron säästöjä, niin niitä ei ole saatu aikaan. No, ei tietenkään, kun se keskittämisasiasetus astuu voimaan vasta ensi vuoden puolella, niin että ei niitä toimenpiteitäkään nyt vielä ole voitu tehdä. Se on tosi, että sielläkin on varmasti haasteita, mutta ei niitä vielä ole voinut syntyä, koska tämä keskittämisasiasetus ei ole vielä astunut voimaan. [Puhemies koputtaa] Kaiken kaikkiaan isossa linjassa on kuitenkin valtavan suuri ero edelliseen hallituskauteen, [Puhemies koputtaa] ja se on hyvä.

17.28 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! On syytä todella tarkastella viime vaalikautta tässä aluksi. Me tiedämme, että vuoden 2010 lopussa kunnilla oli yhteensä velkaa 10 miljardia euroa, melko tasan. Ja kun viime vaalikausi loppui, niin tuo velkasaldo oli kasvanut noin 17 miljardiin — eli 10:stä 17:ään. Noin 7 miljardia kuntien ja kuntayhtymien velka kasvoi viime vaalikauden aikana. Kun tämä tiedetään, niin voidaan sanoa, että tilanne muuttui kyllä radikaalisti, kun käytiin hallitusneuvottelut 2015.

Todettakoon vielä, että viime vaalikauden aikana lähes kaikki kunnat nostivat veroprosenttiaankin ja tavattoman monet kunnat irtisanoivat henkilöstöä, lomauttivat ja niin edelleen. Eli kuntatalous oli kyllä aivan heitteillä viime vaalikauden ajan, ja ne puolueet, jotka olivat hallituksessa, kyllä tämän tietävät. Ja totta kai oppositiokin tietää.

Eli kunnalliset palvelut olivat kovilla koko viime vaalikauden ajan. Kun käytiin hallitusneuvotteluja 2015, olin mukana kuntatyöryhmässä, ja siellä päätettiin se, että tällä vaalikaudella valtio korvaa kunnille kaikki ne toimet, jotka lainsäädännöllä kuntien tehtäviksi määrätään, ja lisäksi se, että kuntien taloutta ei heikennetä muillakaan toimenpiteillä. No, näin tapahtuikin kaksi ensimmäistä vuotta, mutta nyt kyllä hallitus on lähtenyt hieman eri tielle.

Vuosi sitten, kun käsiteltiin valtion talousarviota, muistan hyvin, että siellä oli 39 miljoonaa euroa plussaa kuntien näkökulmasta. Eli kunnat olivat saamassa 39 miljoonaa enemmän valtion tämän vuoden budjetin mukaan. Nyt tänään käsiteltiin valtiovarainvaliokunnassa johtamani jaoston, kunta- ja terveysjaoston, talousarviosta tehtyä mietintöluonnosta, ja siinä totesimme, että ensi vuonna kunnat menettävät 70 miljoonaa euroa. Eli kää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

ne on tapahtunut siinä, että vielä tänä vuonna kunnat ovat plussan puolella mutta ensi vuonna 70 miljoonaa miinuksella. No, tämä ei ole tietysti mikään valtavan suuri summa, kun tiedetään esimerkiksi, että peruspalvelujen valtionosuus on euromäärältään 8,6 miljardia euroa. Siinä 70 miljoonaa on aika pieni summa. Ja kun työllisyys ja talous on saatu kasvuun, kiitos tämän alkukauden toimenpiteiden ja globaalin talouden nousun, niin on aivan varmaa, että kuntien talous verotulojen, työttömyyden alenemisen ja sosiaalimenojen alenemisen kautta vahvistuu. Siksi perussuomalaiset eivät jättäneet lakiesitykseen tai mietintöön vastalauseita, koska se olisi ollut ehkä nyt kuitenkin vähän niin sanottua näpertelyä.

Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen johdosta kunnat kärsivät 25 miljoonaa euroa, koska sitä ei nyt sitten onneksi sillä kiinteistöveron alarajan pakkonostolla hoidettu. Se olisi ollut väärä kohde ja siinä mielessä ihan tarpeeton. Täällä on äsken puhuttu kiky-sopimuksen 6 minuutin työajan pidennyksistä, erikoissairaanhoidon uudistuksista ja indeksileikkauksista. Näillä on se vaikutus, että todellakin kunnat kärsivät ensi vuonna tuon pienen leikkauksen menetyksen. Ja on myös yhdyttävä siihen, mitä edustaja Paatero taisi todeta, että hallitus on ottanut nyt sen tavan, että etukäteen leikataan, jopa eri hallinnonaloilakin, valtion rahoitusta, vaikka itse pienenneltävät toimenpiteet tulevat voimaan vasta myöhemmin. Tässä kuntienkin kohdalla on tällaisia menoeriä, joita ei pitäisi vielä ottaa mukaan.

Siitä huolimatta kuntatalous on nyt hyvässä kunnossa, kiitos Sipilän hallituksen kahden ensimmäisen vuoden politiikan, jossa perussuomalaiset olivat mukana — ja olisivat halunneet olla vieläkin hoitamassa asioita paremmin kuin nyt, mutta näin on tilanne, ja tästä jatketaan. [Mikaela Nylander: Siihen on tyytyminen!]

17.33 Mikaela Nylander r: Arvoisa puhemies! Kompensaatiosta puheen ollen: En voi olla käyttämättä puheenvuoroa siitä, miten hallitus kompensoi kuntia varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta. Hallitus luopui eduskuntakäsittelyssä kiinteistöverojen alarajan korottamisesta. Muistaakseni tämä tarkoitti kunnille noin 25 miljoonaa euroa, eli mikä kompensaatiota ei saatu tälle summalle.

No, mitä hallitus tekee sitten seuraavaksi? Joo, hallitus toteaa sivistysvaliokunnalle, etteivät kunnat tarvitse kompensaatiota, koska kiinteistöverojen tuotot ovat kasvaneet yli odotusten. Elikkä ei tule senttiäkään kompensaatiota näistä maksujen alentamisista, joten kyllä minä sanoisin, että hallitus on tässä ollut tosi luova, ja tämä on todella vaarallinen tie, jos ruvetaan tällä tavalla sanomaan kunnille, että ette tarvitse kompensaatiota, vaikka syntyy uusia maksuja tai menoja teille, koska tämän ja tämän veron tuotto on kasvanut yli odotusten. Tämä ei ole rehellistä, minun mielestäni kompensaatiopolitiikkaa ollenkaan. Minä toivon, että tämä oli viimeinen kerta, kun hallitus tällä tavalla motivoi tekemättä jättä... tai kun hallitus ei tee...

Nu måste jag säga det här på svenska. Då regeringen inte kompenserar på ett sätt som man borde, så får man aldrig mera resonera på det här sättet. Det är det jag vill ha sagt.

17.35 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tämä kritiikki edustaja Nylanderilta tuossa edellä on kyllä ihan aiheellistakin. Otan sen siinä mielessä vastaan kyllä hallituspuolueen edustajana, mutta kiinnitän tietenkin huomiota tähän isoon kuvaan, mikä on kuitenkin todella hyvä kuntien talouden osalta nytten. Olen siitä tyytyväinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

Siitä, mitä edellä edustaja Paatero totesi omassa puheessaan, että perusopetuksesta on leikattu: Minä en kyllä muista sellaista tämän vaalikauden valtion talousarviota, johon olisi sisältynyt jotenkin kuntien valtionosuuden leikkausta ja kohdistunut perusopetukseen. Ei näin ole tapahtunut. Päinvastoin on otettu se linja, josta täällä on edellä todettu heti alkuun hallitusneuvotteluissa, että kunnilta ei lähdetä leikkaamaan. Eli se, että valtiontalouden tasapainotus, joka on pakko tehdä, hoidetaan ihan muilla välineillä kuin kuntien valtionosuuksien leikkauksella, on tarkoittanut sitä, että perusopetuksesta ja lukiosta ei ole tarvinnut leikata ollenkaan.

17.36 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, niin varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, asiakasmaksujen alentaminen on asiakkaiden kannalta erittäin, erittäin hyvä asia, mutta toki se on kuntatalouden kannalta negatiivinen. Lisäksi muistettakoon, että minkä hallitus toisella kädellä lapsiperheille antaa, sen se toisella kädellä, sanoisinko, lähes väkivalloin lapsivähennyksen poistamisen kautta pois ottaa. Erityisesti on huomioitava, että niissä perheissä, joissa on vain kouluikäisiä lapsia, nämä varhaiskasvatuksen maksujen alennukset eivät auta yhtään: lapsivähennys vie heiltä jopa 400 euroa vuodessa puhdasta tuloa.

Onneksi tämä kiinteistöverojen alarajojen pakkokorotus jäi opposition voimakkaan vastarinnan takia hallitukselta toteuttamatta. Se oli hyvä päätös, eikä se olisi millään tavalla ratkaissut ongelmaa, joka kuntataloudelle valitettavasti aiheutuu tästä varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensoimatta jättämisestä 25 miljoonan euron osalta.

Me perussuomalaiset tulemme jättämään tämän varhaiskasvatusmaksujen alentamista koskevan lakiesityksen toisessa käsittelyssä lausumaehdotuksen, jossa eduskunta edellyttää hallitusta kompensoimaan nämä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisesta kunnille aiheutuvat maksutulojen vähenemiset täysimääräisesti. Toivon, että koko eduskunta voi tähän meidän tulevaan lausumaehdotukseemme yhtyä. Kyllä se on myös hallitusohjelman mukaisesti selvä juttu, että ne velvoitteet tai maksutulojen lakisääteiset pienennykset, joita kunnille aiheutuu, valtion tulee kunnille korvata. Tämä vaalikausi on edetty pitkälti tällä linjalla, ja sitä tulee kunnioittaa jatkossakin.

17.38 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu siitä, mitä kunnille kompensoidaan ja mitä ei. Minusta on tärkeää, että jos se tehtävä tulee valtion lainsäädännön kautta, niin kompensatiota tapahtuu niin, että kunnat voivat elää.

Mutta sitten muistuttaisin kaikkia kuntapäittäjiä myös siitä, miten niitä varoja käytetään kunnassa. Viime viikolla käytiin aika laaja keskustelu Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksestä siitä, että laittomille maassa olijoihin taataan laajemmat terveyspalvelut. Jos lähdetään ajattelemaan sitä, mielestäni on niin, että jos Helsingin kaupungilla on varaa antaa ylimääräisiä palveluja, niin voisi miettiä sitä kompensatiota, että pitäisikö se sitten vähentää toisaalta heidän valtionosuuksistaan, jos kerran on varaa antaa ylimääräisiä palveluita nimenomaan laittomasti maassa oleville. Tämä on ainakin itselleni aiheuttanut aikamoisen postitulvan. Ihmiset ovat sen perään kyselleet, ja tämä on tietysti aina hyvä muistaa.

Toinen, minkä kysymyksen äärelle siinä tullaan: Me olemme tänään esimerkiksi käsitelleet sote-rajoituslakia, ja siinä on puututtu kunnalliseen itsemääräämisoikeuteen, jotta kunnat eivät tekisi sellaisia päätöksiä kuin nyt ovat tehneet tässä sote-sotkun keskellä. Herää kysymys — kun täällä kysyttiin sitten sen perään, kuinka Helsinki voi edesauttaa laitonta maahanmuuttoa ja tehdä houkutuskeinoja, jos toisaalta valtio ja eduskunta pyrkivät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

hallituksen johdolla, ainakin aikaisemmin pyrkivät, rajoittamaan tätä — että miksei siihen voida puuttua. Ministerin aitiosta sain vastaukseksi, että koska kunnallinen itsemääräämisoikeus — välillä siihen voidaan puuttua topakastikin, jos tahtoa löytyy, ja välillä siihen sitten ei voida puuttua, mutta rahoituksen avulla siihen voidaan puuttua ohjaavasti. Tämä on hyvä kuntapäätäjien muistaa, että jos sitä rahaa toisaalla on, niin sitten sitä [Puhemies ko-puttaa] pitäisi olla.

17.40 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! On erittäin tärkeää, että valtio tukee kuntia, jotta kunnat pystyvät järjestämään peruspalveluja. Valtionosuuksien aleneminen vaikuttaa suoraan siihen, että joissakin palveluissa palvelujen taso saattaa heiketä ja heikeneekin, ja yksi on esimerkiksi tämä vanhustenhoidon tilanne, josta haetaan säästöjä vuodesta ja hallituskaudesta toiseen, aina tulevat ne vanhustenhoidon säästöt.

Ne viimeisimmät säästöthän tehdään nyt tällä hetkellä henkilöstömitoituksen kanssa, eli sinne mitoitukseen lasketaan myös muita kuin hoitajan ammattikoulutuksen käyneitä henkilöitä, ja kaikki, jotka osallistuvat tähän niin sanottuun välittömään asiakastyöhön, joka voi olla esimerkiksi kaupassa käyntiä, se voi olla sähköpostiin vastaamista, puhelin-yhteydessä olemista asiakkaan kanssa ja juoksevien asioiden hoitamista eli ihan pois sieltä potilaan viereltä, lasketaan siihen, että se on silloin hoitajamitoitus. Perussuomalaiset ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan esittäneet Koti, hoiva ja hoito -osiossa, jossa erityisesti panostetaan ikäihmisiin ja omaishoitajiin, omaa vanhuspakettia, jossa hoitajien henkilöstömitoitus tulisi turvata lailla, ja me esitämme myös, että hoitajahenkilöstömitoitus olisi 0,6 sen 0,5:n sijaan.

Arvoisa puhemies! Meillä on tulossa tänään vielä sosiaalihuoltolain muutos, jolla valtio kustantaa kunnille aiheutuneet sosiaalipalvelut laittomasti maassa oleville henkilöille, eli tässä tulee juuri se, esimerkiksi tämä Helsingin tapaus, eli Helsinki avaa laittomasti maassa oleville terveydenhuoltopalvelut, mutta samalla sitten valtio löytyy maksajaksi näille sosiaalipalveluille. Palveluja ei laajenneta, mutta kuitenkin maksumies löytyy jostakin muualta, eli piikki on siltä osin auki, ja se on erittäin huolestuttavaa.

17.42 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Helsingissä tosiaan laajennettiin terveydenhoitopalveluita paperittomille, mutta kyse oli siis demokraattisesti valitun Helsingin kaupunginvaltuuston enemmistön päätöksestä, jota itse kyllä pidän perusteltuna ja hyvänä nimenomaan koko väestön hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi rokotuskattavuuden tuomat säästöt kyllä koituvat meidän kaikkien hyväksi, ja on hyvä, että epidemioita ennaltaehkäistään, ennen kuin ne syntyvät. Siinä ei pidä itse asiassa puhua kuluista vaan ikään kuin ajatella, että me säästämme ja takaamme turvallisuuden kaikille. En usko, että tulee olemaan sellaisia kustannuksia kuin täällä nyt pelotellaan. En näe luultavana sitä, että ihmiset lähtevät toiselta puolen Eurooppaa tai maailmaa Helsinkiin hakemaan antibioottikuureja, ja toisaalta on yksinomaan inhimillistä ja kansainvälisten sopimusten mukaista, että me annamme hoidon niille paperittomille, jotka nyt täällä ovat, emmekä sitten myöskään vaaranna muun väestön terveyttä sillä, että jätämme sairaita ihmisiä hoitamatta ja rokottamatta.

17.44 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuitenkin kysymys on rahasta ja meidän yhteisistä verovaroista kaikissa kunnissa, ja oikeastaan siksi herätinkin tuon keskustelun äsken. Me olemme tänään käsitelleet rajoituslakia ja puutummme kuntien itsemääräämisoikeuteen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

ja toisaalta emme puutu, emme edes yritä puuttua. Meillä on myös täällä käsittelyssä Lex Malmi, jota ei vielä ole loppuun saatettu. Siinäkin on kysymys kunnalliseen itsehallintoon liittyvistä asioista. On hyvä muistaa, että eduskunta on kuitenkin ylin lainsäädäntöelin, ja meidän on syytä pohtia, miten meidän verovarot käytetään. Joku voi nähdä sen säästönä, joku voi nähdä sen vetovoimatekijänä, ja ensisijaisesti katson, että meidän verovaramme on tarkoitettu kuitenkin laillisesti maassa oleville. Toki jos katsoo, että varoja on, niin silloin esimerkiksi Helsingin kohdalla eduskunnan tulisi pohtia, mitä se maksaa ja pitäisikö Helsingiltä vähentää tällaisia summia. Ainakin päätöstä seuraavana päivänä Helsingin Sanomat kirjoitti, että kukaan ei tiedä, mitä tämä tulee maksamaan, eli siinä mielessä en nyt tiedä, mistä vihreät saavat tämän säästön aikaiseksi. Perussuomalaiset ja kokoomus ovat tässä asiassa ymmärtäneet asian, ja siksi kiitän myös kokoomusedustajia tästä heidän toiminnastaan Helsingin valtuustossa.

17.45 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Tähän Helsingin paperittomien keskusteluun haluan tietoonne tuoda, että arvioiden mukaan meidän maassamme on 1 000—2 000 paperitonta, joista luultavasti suurin osa on Helsingissä. Tämän arvion pohjalta tämä päätös on 0,03 prosenttia Helsingin sosiaali- ja terveysmenoista, eli mikä mistään hirveän suuresta taloudellisesta riskistä ei puhuta, kun Helsingin budjetti on 4,5 miljardia. Se, missä tässä toivon mukaan saadaan säästöä tai mitä luultavimmin saadaan säästöä, on siinä, että kiireellinen hoito on joka tapauksessa jo ollut velvollisuutena hoitaa ja nyt me pääsemme siihen, että ylläpidetään rokote kattavuus, pääsemme siihen, että asioita voidaan ennalta ehkäistä eikä sitä diabetesta tarvitse sitten kalliilla akuutissa hoitaa.

17.46 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Modig kyllä sanoi kaiken olennaisen. Itsekin olin siinä kokouksessa, äänestin ylpeästi tämän edistyksellisen, inhimillisen ja välittävän ja vastuullisen linjauksen puolesta, totta kai. No, yksi näkökulma on toki tämä ennaltaehkäisyn näkökulma, se maksaa paljon vähemmän kuin se, että ihmiset ovat siinä kunnossa, että ne joutuvat päivystykseen. Siitä me saamme säästöjä. Toiseksi se on inhimillistä, ja itse asiassa isompi kysymys on se, minkä takia tämä eduskunta ei kykene sääntämään sellaisia lakeja, joilla turvataan koko Suomen alueella hädässä olevien ihmisten tilannetta. Se on minusta hyvä kysymys. Se ei ole Helsingin häpeä, että Helsinki tekee parempia päätöksiä kuin tämä eduskunta. Se ei ole todellakaan Helsingin häpeä, ja minä olen todella iloinen siitä, että Helsingissä on edistyksellinen valtuusto, joka kykenee näihin päätöksiin, jotka ovat taloudellisesti järkeviä, jotka ovat inhimillisiä. Minä uskon, että Helsinki jatkaa samalla tavalla ja näyttää esimerkkiä. On hienoa olla Helsingin valtuustossa tekevässä näitä päätöksiä.

17.48 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on nyt hiukan harhautunut varsinaisesta asiasta, kun keskustellaan Helsingin tekemästä paperittomien tietynasteisen terveydenhoidon sallimisesta tai sen hyväksymisestä. Kuten tässä jo useampi edustaja on todennut, edustaja Modig ja muut, niin itse asiassa kysymys on meidän kaikkien elämää parantavasta ja kustannuksia säästävästä päätöksestä. Vastaavanlaista keskustelua on Suomessa aikaisemmin käyty esimerkiksi huumoriskujen vaihtopisteistä. Niitä on vastustettu aikoinaan sen takia, että kysymys on laittomasta toiminnasta. Kuitenkin meillä on estetty valtava määrä hiv-infektioita ja myöskin hepatiitti-infektioita. Se on yksi niistä keinoista,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

joilla hiv-infektion leviämistä on saatu Suomessa rajattua, ja se on meidän kaikkien etu. Tällä tavalla meidän pitää myöskin paperittomien terveydenhoitoon suhtautua.

17.49 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustajat Meri ja Juvonen toivat äsken esille sen, ettei rahaa ole valtiollakaan jaettavaksi aivan loputtomasti kaikkiin mahdollisiin taroituksiin, ja viittasivat Helsingin kaupunginvaltuuston keskiviikkoiseen päätökseen tarjota maassa laittomasti oleskeleville henkilöille laaja kattaus maksuttomia sosiaali- ja terveyspalveluita. Paperittomilla on tosiaan jatkossa oikeus muun muassa kroonisten sairauksien hoitoon, hammashoitoon, rokotuksiin, mielenterveyspalveluihin, oikeudelliseen neuvontaan ja moneen muuhun palveluun. Ja näitä palveluita myös mainostetaan kaupungin internetsivuilla useilla eri kielillä, muun muassa somaliksi ja arabiksi.

Tämä Helsingin kaupunginvaltuuston keskiviikkona tekemä päätös on täysin ymmärrettävästi johtanut laajaan ja hyvinkin kriittiseen kansalaiskeskusteluun, eikä varsinkaan päätöksen puolesta äänestäneitä vihervasemmiston, keskustan ja RKP:n valtuutettuja ole juuri kiiteltu. Enkä kiitä minäkään tässä salissa. [Ozan Yanar: Todellakin on kiiteltu!] Kansalaiset ihmettelevät [Välihuutoja] — antakaa minun puhua — kansalaiset ihmettelevät lainsäädännön yleistä merkitystä ja uskottavuutta paperittomien ollessa oikeutettuja ilmaisopalveluihin, joiden piiriin kantasuomalaisten veronmaksajien on edes maksusta erittäin vaikea toisinaan päästä. [Silvia Modig: Nyt ei pidä paikkaansa!] Tähän erittäin tärkeään periaatteelliseen kysymykseen, joka minullekin on esitetty, on ilmeisen mahdotonta antaa järkevää vastausta, siihen, miksi asia on näin. Tuskinpa sitä tänäänkään täältä salista löytyy, mutta jos löytyy, niin mielellään kerron sen myös kansalaisille, jotka asiaa minulta tiedustelevat.

Kansalaisten osoittamasta ärtymyksestä huolimatta vihreät ja erityisesti edustaja Yanar tänäänkin täällä salissa ovat vaatineet laittomasti maassa oleskeleville suunnatun palvelutarjonnan laajentamista lainsäädännön keinoin koko maahan, mutta tämä vaatimus on kyllä täysin edesvastuuton. Suomessa oleskelee jo nyt tuhansia paperittomia, lukumäärää ei tiedä kukaan, ja heitä tulee sankoin joukoin lisää, jos ilmaisopalvelut leviävät Helsingistä muihinkin kaupunkeihin. Paperittomille tarjottavat palvelut jäävät veronmaksajien maksettaviksi, toimivat vetovoimatekijöinä ja vaikeuttavat Suomessa laittomasti oleskelevien henkilöiden kiinniottoa ja käännättämistä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa täällä on vielä pyydetty puheenvuorot: edustajat Alanko-Kahiluoto ja Modig. Myönnän ne, mutta totean, että nyt ollaan kyllä aika kaukana tästä varsinaisesta aiheesta, eli pyydän, että näiden puheenvuorojen jälkeen palataan keskusteluun kuntien valtionosuusjärjestelmästä.

17.51 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Kun me puhumme paperittomista, me puhumme hyvin pienestä ihmisryhmästä ja kustannuksista, jotka todellakin, kuten edustaja Modig hyvin toi esille, ovat promilleja sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisbudjetista.

Edustaja Meri kysyi, mistä kuvittelen säästön tulevan. Voin hyvin vastata tähän kysymykseenne ja mielelläni vastaankin. Se tulee ennaltaehkäisystä, ja juuri siksi muun muassa lääkärit, Lääkäriliitto, sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ovat kannattaneet paperittomien terveydenhoitoa ja rokotusohjelman ulottamista heihin. Itse ajattelen kuten nämä edellä mainitut tahot eli ajattelen, että me emme joudu karsimaan kantaväestön palveluista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

sen vuoksi, että laajennamme paperittomien terveydenhoidon palveluita, vaan me huolehdimme koko väestön terveydestä ja turvallisuudesta tällä tavalla ja muun muassa juuri rokotuskattavuuden takia.

Tarvitsee vain laskea, kuinka paljon epidemia tulisi maksamaan, jos kuvitellaan, että joku sellainen tauti, jonka olemme ikään kuin jo voittaneet, tai uusi tauti, jota emme nyt voi kuvitella, tulisi ja sairastuttaisi ison osan väestöstä. Tarvitsee vain kuvitella, kuinka paljon se tulisi maksamaan. Voin viitata tässä vain asiantuntijoiden laskelmiin, joita esiteltiin täällä esimerkiksi, kun käsiteltiin viime kaudella juuri tätä samaista esitystä ja sitten kun tällä kaudella käsiteltiin tartuntatautilakia. Myös tämän tartuntatautilain yhteydessä käytiin aivan tätä samaa keskustelua ja lukuisat asiantuntijatahot ja todellakin valtaosa, suurin osa, asiantuntijoista nimenomaan kannattivat sitä, että taataan näitä terveyspalveluita ja sosiaalipalveluita [Puhemies koputtaa] paperittomille ihmisille sen vuoksi, että se on koko yhteiskunnan hyödyn kannalta vain pelkästään hyvä asia.

17.53 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Saviolle haluan todeta, että kun te luettelitte tässä näitä asioita, joihin tämä päätös nyt oikeuttaa paperittomat ihmiset, te jätitte sen kaikkein olennaisimman sanan pois: "välttämättömät". Te annatte edelleen semmoista kuvaa kuin tämä päätös antaisi paperittomille saataville nyt semmoisia terveydenhuollon palveluita, joihin suomalaisilla ei ole mahdollisuutta. Se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Teidän kannattaisi tutustua tähän päätökseen, ja sen jälkeen siitä yhdessä keskusteleminen voisi olla hedelmällisempää. Minä ymmärrän, että perussuomalaiset ovat tämän väärinkäsityksen vallassa, puhuihan toki perussuomalaisten puheenjohtaja valtuustossa "laajennetuista sosiaali- ja terveyspalveluista", kun kysymys on välttämättömästä minimistä. Nämä ovat siis samat palvelut, joita turvapaikanhakijat saavat. Tämän keskustelun pitää pysyä faktoissa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt korostan: täällä ovat puheenvuorot pyytäneet edustajat Mikkonen, Yanar, Meri ja Juvonen, mutta totean, että tämä ei ole nyt keskustelu paperittomien oikeuksista ja että toivon, että seuraavissa puheenvuoroissa palataan tähän valtiosuuskeskusteluun.

17.54 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Nimenomaan haluan palata tähän valtiosuuskeskusteluun ja haluan ehkä muistuttaa tässä siitä, että mielestäni kuntien itsehallintoon kuuluu se, että ne voivat keräämällänsä verorahoilla rahoittaa muitakin palveluja kuin pelkkiä lakisääteisiä palveluita, mutta kun valtio määrää tiettyjä lakisääteisiä palveluja, valtion täytyy sitten huolehtia siitä, että niiden rahoitus on riittävällä tasolla. Siinä mielessä voi olla kyllä ihan tyytyväinen siihen, että tässä esityksessä, mitä me nyt käsittelemme, korotetaan hieman näitä peruspalvelujen valtiosuuksia. Se on erittäin tervetullutta, ja erittäin tervetullutta on tämä ajatus uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamisesta siten, että valtiosuusprosentti on 100, mikä on hallitusohjelman linjaus. Tämähän on sellainen, jota on tietysti aika pitkään toivottu, että kun tulee uusia tehtäviä kunnille, niin toivotaan niiden rahoitus myös siihen mukaan.

Mutta sitten on kuitenkin sanottava se, että kyllähän valtiosuudet kunnille kokonaisuudessaan jäävät miinukselle, niin kuin edustaja Paatero tuossa aiemmin kertoi, koska tässä ei ole ollenkaan indeksijäädytyksiä ja niiden aiheuttamia lisäkuluja huomioitu, ja sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

on toisaalta tämä kiky-sopimus, joka oli todellisuudessa leikkaus, sillä siinä ei voinut henkilökuntaa 6 minuutin työajanlisäyksellä vähentää niin, että siitä olisi tullut aitoja säästöjä.

Sitten täytyy sanoa, mikä nostettiin tässä keskustelussa esiin, että tämä asia, että 100 prosenttia uusia ja laajentuvia tehtäviä korvataan, on erittäin hyvä toimintatapamuutos mutta huolestuttava on se muutos, että tehdään leikkauksia kuntien valtionosuuksiin tämmöisistä päätöksistä, joilla oletetaan saatavan joitakin säästöjä, jotka leikataan jo suoraan kunnilta, [Puhemies koputtaa] ja tämmöistä käytäntöä ei pitäisi ottaa missään nimessä tavaksi.

17.57 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän puhemiehen näkökulman siitä, että pitäisi palata alkuperäiseen keskustelunaiheeseen, mutta minun viimeiset kommentitni koskevat kuitenkin tätä asiaa, ja en tule enempää kommentoimaan.

Minä haluan ensiksi itse asiassa kiittää keskustan Helsingin ryhmää siitä, että he koko ryhmänä äänestivät tämän inhimillisen ratkaisun puolesta.

Sanon tähän pelotteluun, että se on väärin. Kukaan ei tule tuhansia kilometrejä vaarallisen matkan verran rokotteiden takia mihinkään. Ja kuten tässä aiemmin puhuttiin, niin arviolta sote-menoista 0,03 prosenttia olisi ilmeisesti tähän menossa, ja ennaltaehkäisyllä voidaan saada säästöjä.

Varmaan Helsingin lähettämä viesti on suhteellisen selvä: Helsinki haluaa pitää huolta omista mutta myös kaikista muista, jotka asuvat Suomessa, ja me voimme tehdä tätä asiaa, eivätkä nämä poissulje toisiaan.

Minusta on todella outoa nähdä perussuomalaisia puhumassa suomalaisista vähävaraisista. Eiväthän suomalaiset vähävaraiset teitä kiinnostaneet missään vaiheessa, kun te olitte hallituksessa. [Leena Meri: Vai niin!] Tehän leikkasitte työttömiltä, eläkeläisiltä, opiskelijoilta aivan älyttömästi. Teitä eivät silloin kyllä kiinnostaneet suomalaiset vähävaraiset, [Toimi Kankaanniemi: Oho!] ja nyt te kehtaatte tulla tänne puhumaan näistä asioista. Tämä herättää minun mielenkiinnon aina, kun perussuomalaiset puhuvat suomalaisista vähävaraisista.

17.58 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Minä kehtaan puhua siitä, että me kustannamme laittomasti maassa olevien terveyspalveluita, vaikka edustaja Yanar sitä kuinka paheksuisi.

Haluan nyt kyllä, kun meitä tässä moitittiin, puolustautua. TNS Gallup teetti hetken aikaa sitten tutkimuksen, mitä haluttaisiin tehdä laittomasti maassa oleville käännytetyille henkilöille: 67 prosenttia hallituspuolueiden kannattajista totesi, että heidät tulisi ottaa säilöön, vihreidenkin kannattajista jopa 48 prosenttia, SDP:n kannattajista 59 prosenttia. Enemmistö suomalaisista haluaisi, että laittomasti maassa olevat otettaisiin säilöön. Minä en voi ymmärtää sitä, että täällä puolustellaan sitä, että laittomasti maassa oleville pitää antaa palveluita, ja sitten todetaan, että "no, tämä on nyt niin pieni summa". Se on vetovoi-matekijä. Kokoomus ja perussuomalaiset ymmärsivät sen.

Tässä puhuttiin siitä, että kuntien itsehallinto pitää myöntää. Näin juuri on. Kun aloitin tämän keskustelun, totesin, että totta kai lakisääteisiin palveluihin tulee huolehtia varoja, mutta jos kunnalla on ylimääräisiä varoja niin, että heillä on varaa antaa laittomasti maassa oleville palveluita, niin kyllä silloin voidaan katsoa, voitaisiinko heiltä vähentää. Ymmärtääkseni perussuomalaisten edustaja Savio tarkoitti sillä, että eivät saa samoja palveluja maksutta. Suomalaisilla on terveyskeskusmaksuja, omavastuita. Nämä laittomasti maassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

olevat saavat nämä maksutta — ja nyt edustaja Modig jo lähtikin — ja sitä tällä tarkoitettiin, että suomalaiset eivät saa näitä maksutta. Monet valittelevat minulle esimerkiksi proteesin hintaa, ja te sanotte, että se on pieni asia. Voi hyvä tavaton, ne pienituloiset suomalaiset ihmiset, ei heillä ole varaa näihin hammasremontteihin. Täällä puhutaan vain rokotuksista — täällä on paljon muuta, mielenterveyspalveluita ja kaikkea. Ihan turha tätä on vähätellä.

18.00 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Kyllä minua ihmetyttää edustaja Yanarin puheenvuoro siitä, kuinka täällä kehdataan tai kuinka voimme puhua köyhyydestä. Kyllä minun mielestäni köyhyydestä voi puhua hallituskaudesta toiseen. Ihan samalla tavalla jos ruvetaan katsomaan historiaa, niin siellä on teidänkin puoleltanne tehty erittäin haavoittavia päätöksiä, muun muassa tämän hoitajamitoituksen kanssa, teidän hallituskaudellanne, mutta nyt te olette sitten esittämässä muuta. Me olemme tällä ryhmällä, jota perussuomalaiset tässä edustavat ja ovat, pienituloisen, köyhän ihmisen ja erityisesti eläkeläisen puolella ja näitä indeksien jäädytyksiä me olemme vastustamassa myös tässä meidän vaihtoehtobudjetissamme, ja kohta sitä esittelen tuolla pöntössä ja esitän hylättäväksi tätä lakiesitystä.

Mitä tulee sitten paperittomien, laittomasti maassa olevien, hoitoon, meidän tulee kuitenkin muistaa, että he ovat laittomasti maassa olevia, ja kun valiokunnassa tiedustelin asiaa, mitenkä muissa maissa suhtaudutaan muun muassa sosiaalipalvelujen laajentamiseen, niin Ruotsissa kunta itse maksaa laajennetut sosiaalipalvelut, valtio ei osallistu niihin, ja Tanskassa laittomasti maassa olevan tulee poistua maasta. Mitään muuta tietoa en saanut huolimatta siitä, että kysyin. Euroopan tilanteesta ei osattu antaa vastausta.

Mitä tulee sitten näihin sanoihin "kiireellinen" tai "välttämätön", meillä on tartuntatautilaissa pykälä, joka turvaa kiireellisen hoidon. Se on muun muassa myös tuberkuloosihoidtoa, ja se on ihan ok, mutta "välttämätön" kyllä laajentaa valtavasti palveluja, ja se on silloin sitä välttämätöntä, ei niinkään niin kiireellistä palvelua. Kyllä hammashoito on yksi asia, missä varmasti kustannuksia tulee, puhutaan sitten kenenkä hammashoidosta tahansa. Erityisen tärkeää on seurata, että annetut ajat tulevat käytettyä, koska näistä on ollut todella paljon ihmettelyä ja kysyntää, että minkä takia potilas ja annettu aika eivät kohtaa, eliikkä tiedottamista pitää lisätä.

18.02 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Haluan nyt vain muistuttaa perussuomalaisille, että linja, jota te tässä ajatte, tarkoittaisi meille kaikille Suomessa asuville kantasuomalaisille ja maahanmuuttajille, kaikille, enemmän sairauksia, enemmän kustannuksia yhteiskunnan terveydenhoitobudjettiin ja huonompia mahdollisuuksia rahoittaa ihan kaikkea sitä, mitä me tässä maassa pidämme tarpeellisena.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.